

IZHAJA VSAKI DAN
tudi ob nedeljah in praznikih ob 5., ob ponedeljkih ob 9. zjutraj
Posamične številke se prodajajo po 3 nov. (6 stotink)
v mnogih tobakarnah v Trstu in okolici, Ljubljani, Gorici,
Kranju, St. Petru, Sežani, Nabrežini, Sv. Luciji, Tolminu,
Ajdovščini, Postojni, Dornbergu, Solkanu itd.
ČENE OGLASOV se računajo po vrstah (široke 73 mm, visoke
24 mm); za trgovinske in obrtne oglase po 20 stotink;
za ovrtnice, zahvale, poslanice, oglase denarnih zavodov
po 50 stot. Za oglase v tekstu lista do 5 vrst 20 K, vsaka na-
daljnja vrsta K 2. Mali oglasi po 3 stot. beseda, najmanj pa
10 stot. — Oglase sprejema „Inseratni oddelek uprave
Edinosti“. — Plačuje se izključno le upravi Edinosti.

Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč!

Mesečna priloga: „SLOVENSKI TEHNIK“.

NAROČNINA ZNAŠA

za vse leto 24 K, pol leta 12 K, 3 mesece 6 K —, na
naročbe brez dopolne naročnine, se uprava ne ozira.
Naročnina za naslednje leto „Edinosti“ stane: celoletna K 20, pol leta K 10.
Vsi dopisi naj se pošiljajo na uredništvo lista. Nefrankovana
pisma se ne sprejemajo in rokopi si ne vračajo.
Naročnino, oglašje in reklamacije je pošiljati na upravo lista.
UREDNIŠTVO: ul. Giorgio Galatti 18 (Narodni dom).
Izdajatelj in odgovorni urednik STEFAN GODINA, Lastnik
konsorcij lista „Edinost“. — Natisnila tiskarna konsorcija
lista „Edinost“ v Trstu, ulica Giorgio Galatti št. 18.
Poštno-branilnični račun št. 841-652.
Telefon št. 1187.

Narodna delavska organizacija

prireja te praznike

3 javne shode

in sicer

v petek, dne 1. novembra

v Sv. Križu ob 1/4 pop.

v soboto, dne 2. novembra

v Sv. Ivanu ob 1/4 pop.

v nedeljo, dne 3. novembra

v Škedinju ob 4 pop.

BRZOJAVNE VESTI.

Avstrijska poslanska zbornica.

DUNAJ 30. Početkom se je poslanec
Zahradnik v imenu vseh slovanskih in vseh
poštenih poslancev ter v imenu civilizacije
protestiral proti dogodkom v Černovi (v se-
verni Ogrski), kjer je bilo 13 nedolžnih Slo-
vakov ubitih, mnogo oseb pa ranjenih. Govor-
nik ni izražal le sočutja za žrtve, ampak tudi
simpatije vsem nemadžarskim narodnostim
Ogrske. (Živahna pohvala). — Med došlimi
ulogami se nabaja tudi interpelacija glede
omenjenih dogodkov; čitanje interpelacije je
bilo prekinjeno z živahnimi vskliki ogorčenja.
— Na to je zbornica nadaljevala debato o
prvem čitanju nagodbnih predlogov. Posl.
dr. Šušteršič je izjavil, da „Slovenski klub“
predloge natančno pretrse ter poda potem
svoje sodbje.

Posl. Kramar je naglašal potrebo, da se
ohrani gospodarska jednota z Ogrsko, ker
bi morala sicer Avstrija iskati tesnejšega go-
spodarsko-političnega zblizovanja z Nemčijo.
Skoraj vsi govorniki so energično protestirali
proti zatiranju nemadžarskih narodnosti na
Ogrskem. Konečno so bile nagodbne pred-
loge izročene odseku 52 členov, ki je bil ta-
koj izvoljen.

Prihodnja seja v torek.

Ogrska poslanska zbornica.

BUDIMPEŠTA 30. Zbornica je nada-
ljevala debato o proračunskem provizoriju.
Govoril je posl. Popović (Hrvat) v madjar-
skem jeziku. Polemiziral je proti včerajšnjemu
govoru ministerskega predsednika dr. Wekerle
ter izjavil, da bodo Hrvati glasovali proti
indemniteti, ker ne zaupajo vladi. Govornik
je nato kritikal hrvatsko politiko vlade in
opisal položaj Hrvatov ter rekel, da je „na-
rodna“ stranka v Hrvatski konečno odigrala
svojo vlogo. Govornik je nato govoril hrvat-
ski in hudo napadal hrvatskega ministra Jo-
sipovića.

Za posl. Popovičem je govoril poslanec
Lukaciu (Romun). Zavaroval se je edločno
proti temu, da se narodnostni stranki, kateri
pripada, odreka pravica do obstoja. (Velik
nemir na levi). To nikakor ne gre, da se
neprestano označa Romune kakor sovražnike
domovine in izdajalce. Program, ki ga razne
stranke in vlade razvijajo glede narodnostnega
vprašanja, sicer zadovoljuje, toda izvrševanje
programa je povzročilo obstoječa velika

nasprotstva. Govornik je lojalno podanik
ogrskega kralja in vladarske hiše. (Velik pri-
govor in nemir na levi). Konečno je govornik
izjavil, da odklanja provizorični proračun.
— Na to je bila razprava prekinjena in od-
ložena na jutri.

Potem je zbornica razpravljala interpe-
lacije. Posl. Hodža je interpeliral o dogodkih
v Černovi. Ko je prišel Hodža govoriti, je
nastal velik nemir. Klicalo se mu je: Vi in
vaša stranka ste zakrivali te dogodke! Posl.
Hodža je opisal dogodke v Černovi ter rekel,
da ni hotelo prebivalstvo dopustiti, da bi se
cerkev blagoslovilo v odsotnosti suspendira-
nega župnika Heinske. Višji kotarski sodnik
je ukazal orožniku streljati, ne da bi prej
pozval množico, da se razide. Po njegovih
informacijah ni absolutno res, da je množica
napadla duhovščino in orožnike s kamenjem
oziroma da jih je naglala s palicami. V res-
nici ni bil noben izmed štirih duhovnikov
in orožnikov poškodovan. Klici s sedežev
ljudske stranke: „Vi lažete!“

Orožniki so na to zaporedoma štirikrat
vstrelili. (Govornik je bil ponovno prekinjen
in slišali so se klici: To so zakrivali hujšaki).
Hodža je govoril dalje, ker pa je nemir traja-
l je predsednik prekinil sejo za pet minut.

Ko je bila seja zopet odprta, je posl.
Hodža izjavil, da noče radi razburjenega raz-
polažaja nadalje utemeljevati svoje interpela-
cije ter hoče le protestirati, češ, da so le on
in njegovi tovariši zakrivali katastrofo.

Minister za notranje stvari grof Andrássy
je izjavil, da njemu došla poročila konstatu-
jejo enoglasno, da ni duhovščina prišla v
Černovo blagoslovit cerkev, marveč pomirit
ljudstvo in mu sporočit, da se ne bo blago-
slovljenje vršilo. Že vedenja ljudstva, ki je
bilo pravi vzrok krvavih dogodkov, ker ni
hotelo dopustiti, da bi kdo drugi blagoslovil
cerkev kakor suspendirani župnik, je bil upor
proti državnemu redu. Minister je rekel, da
uvede v stvari strogo preiskavo.

Knez Eulenbug se izseli iz Evrope.

DUNAJ 30. „Zeit“ poroča, da namerava
knez Filip Eulenbug zapustiti Nemčijo, čim
mu to dopusti zdravstveno stanje ter da se
naseli brzkone v kakem primorskem mestu
severne Afrike. Knez se je baje že pogodil z
neko berlinsko specijalno trdko glede od-
posiljanja njegovega pohištva.

Štrajk tramvajskih službencev v Brnu.

BRNO 30. — Tudi danes ni vozila elek-
trična poulična železnica. Službenci so imeli
zjutraj shod, na katerem so se posvetovali o
stvari. Ob 11. uri predpoludne je prišla de-
putacija k podžupanu, da se z njim nadalje
pogaja.

Iz bolgarakega nobranja.

SOPIJA 30. Drugim podpredsednikom
sobranja je izvoljen odvetnik Kozmički.

Iz Ornegore.

CETINJE 30. Poročilo inozemskih listov,
da je v znak protesta proti vladi stopilo iz
službe 150 uradnikov, je popolnoma izmišljeno.

25-letnica parlamentarnega delo- vanja Giolitti-ja.

RIM 30. Ministerski predsednik Giolitti
je prejel povodom 25-letnice svojega parla-
mentarnega delovanja mnogo brzojavnih čes-
tik. Več občin njegovega volilnega okraja
ga je imenovalo častnim občanom.

sovražnik straž, nato je nastopila zopet
grobna tišina, a postala je takorekoč občut-
ljivejša: prežanje, pričakanje je ležalo v
zraku.

Sovražnik je blizu; samo trideset kor-
kov, ne več, loči malo četo od ostro v temo
prežeči straž: nerodno korak, prasket su-
hljadi pod nogo ali žvenket orožja, in vsi so
izgubljeni...

Putjincev je izprevidel, da se dalje ni
dalo iti, in vsi so obležali, pridržujoč sape...
Visoka špičasta kapuca na glavi straže, cela
črna, v plašč zavita postava je spominjala
Putjinceva na eno vrazjih figur iz Hoffma-
novih povesti...

In med tem se je plazil Uralec, zadržu-
joč sape, vedno bliže proti straži; celó oči je
povešal k tlom; bal se je, da bi ga ne
izdal njegov svetli, zverinski pogled.

Putjincev svojega ogleduha ni videl; a
čutil je instinktivno, kje se isti nahaja; pri-
čakoval je z bolešno napetostjo nekaj straš-
nega, odurnega. Njegovi bliže ležeči vojaki so
bili tudi razburjeni; njim je bila predstoječa
odločitev jasnejša in bližja, a strašna negoto-
vost, kateri del da zmaga, jih je bolj dražila
nego jih strašila; z neizrekljivim srdom so
gledali na stražnega Japonca, pripravljeni,
da sami vsako minuto planejo nanj... Naen-
krat se je zamajala straža prav čudno in se
počasi jela nagibati k tlom.

Princesinja Pija Monika izročena saksonskemu kralju.

RIM 30. — „Messaggero“ poroča, da je
bila princesinja Pija Monika sinoči izročena
odvetniku Mattaroli-ju, zastopniku sakson-
skega kralja, na kolodvoru v Modeni. Prince-
sinja se je odpeljala proti Tirolski, soproga
Toselli sta se pa preko Bologne vrnila v
Florence.

BEROLIN 30. Princesinja Pija Monika
je bila izročena zaupniku saksonskega kralja
odvetniku Mattaroli-ju v Modeni. Na kolo-
dvoru se je gospa Toselli poslovila od svoje
hčerke. Mattaroli se je s princesinjo odpeljal
preko Ale v Briksen na grad kraljevega dvor-
nika Schönberga, kateremu bo princesinja
začasno izročena.

Povodnji v severni Italiji.

GENOVA 30. — Tukaj je deževalo vso
noč. Reke so silno narasle, tako da se je
bati velikih poplav.

Bolezen bivšega toskanskega veli- kega vojvode.

SOLNOGRAD 30. Zdravstveno stanje
Ferdinanda IV. bivšega toskanskega velikega
vojvode se je nekoliko zboljšalo.

Novi predsednik turškega državnega sveta.

CARIGRAD 30. Na mesto umrlega Said
paše je imenovan predsednikom državnega
sveta carinski minister Hasan Femei paša.

Moltke uložil priziv.

MAGDEBURG 30. „Magdeburger Ztg.“
poroča iz Berlina, da je grof Moltke ulo-
žil priziv proti obsodbi v kazenski razpravi
Harden.

Denarna kriza v Združenih državah.

NEW-JORK 30. (Assoc. Press). Borze
v Luiziani in Novem Orleansu so do pone-
deljka ustavile vsako poslovanje.

WASHINGTON 30. (Assoc. Press). Za-
gotevlja se, da je Cortelyou razdelil v mino-
lem tednu narodnim bankam po vsej deželi
50 milijonov dolarjev, da odpomore pomanj-
kanju denarja. Država ni še v nobenem drug-
em slučaju bančne panike prišla na pomoč
s tako ogromno svoto denarja.

Argentina.

BUENOS AYRES 30. (Nemško kabel.
društvo). Narodni kongres je sklican sredi
meseca novembra na izredno sejo.

Francoska zbornica.

PARIZ 30. Senat je enoglasno vsprejel
predlogo, s katero se dovoljuje 6 milijonov
frankov za prebivalstvo v poplavljenih krajih.

PARIZ 30. Zbornica je razpravljala za-
konski načrt o pripadu cerkvenega premoženja
na državo.

Maroko.

LONDON 30. Kakor poroča Reuterjev
buro iz Mogade od 25. t. m. zbira kaid iz
Amfusa rodove okolice in jih oborožuje, da
napade čete Mulaj Hafida. Bati se je, da se
ponove dogodki iz Casablance.

Rusija.

Mesto porušeno vsled potresa 15.000
ljudi mrtvih.

TASKEND 30. Potres je 21. t. m.
popolnoma porušil buharsko mesto Karatag.
Vse prebivalstvo 15.000 oseb je baje poko-
panih pod razvalinami.

Napad z bombo na kneza Gorčakova.

VISKA 30. Proti kočiji ceremonijskega
mojstra in namestnika guvernerjevega, kneza

Pot je bila prosta, in četa se je pomi-
kala naprej. V bližini so se črtali obrisi
mostu. Poželjivo je gledal Putjincev na te
obrise; vse njegove misli so stremile tej
brezdušni masi naproti; videl je v njej svo-
jega neizprosnega sovražnika, vedel je, da
mora boj zoper njo končati z uničenjem ene
strani...

Tu je bila zadnja veriga straž. Ako
pridejo skóz njo, je večji del naloge izvršen.
A kaj je bilo to? Naravnost proti njim je
marširal oddelek Japoncev; enakomerno je
zvenel njih korak, bajoneti so bliskali. Rusi
so se stiskali v travo in zadržavali sape. Kaj
bo? Je izpreletelo Putjinceva. „Pelji jih
mimo, Gospod,“ so šepetali vojaki s preble-
delimi ustnicami in se prekrizavali.

Japonci so krenili vstran in ruski odde-
lek se je pomikal zopet naprej. Se nekaj
sežnje in ogromni železni most je ležal pred
njimi.

Straža, majhen Japonec, je slonela na enem
stebrov in gledala na rumenkasto-sive valove.
Iz vsega je bilo razvideti, da se je vojak
čutil varnega in da svojemu mestu ni pripri-
soval resnega pomena. V resnici, tu-sèm more
priti vendar k večjemu ptič, in Rusi se niso
načutili letati. Pred njim je več straž, skriv-
lišč, v notranjem obroču hodijo patrolje, za-
daj in na straneh so šance, straže, rovi, tako
da sam hudobni dah ne pride sèm...

Gorčakova, je bila vržena bomba, ko se je
opoludne vračal iz stolnice. Bomba se ni raz-
letela. Napadalec, neki bivši gimnazijec, je
potem z revolverjem pomeril na kneza, a v
istem trenutku ga je ustrelil kneza spremlja-
joči Čerkes.

Učiteljsko društvo tržaško proti premeščenju slov. učiteljskega v Gorico.

Iz lokalnih italijanskih listov posnem-
ljemo, da se je dne 25. t. m. predsedništvo
tržaškega učiteljskega društva predstavilo g.
namestniku, da protestuje proti premeščenju
slovenskega učiteljskega v Gorico, ker da je
Gorica italijansko mesto in bi Slovenci uživa-
li učiteljske na račun Italijanov, v katero
da bi se zavajalo tudi dijake. Rečeno pred-
sedništvo poroča laškim listom, da je namest-
nik vsprejel deputacijo jako ljubezno, ter
da je njegova Jasnost pripoznaval čustva
Italijanov proti nameščenju slov. učiteljskega
v Gorici kakor opravičena, ter da je obljubil
posredovati toliko na centralni vladi kolikor
pri slovenskih poslancih, da bi le-ti privolili,
da se slovensko učiteljske namesti kje drug-
je izven Gorice. Pripomnil pa da je, da v
onih krajih, na katere se eventualno reflek-
tira, bi bilo težko nastaniti 5—6 rodbin pro-
tesorjev in kakih 100 dijakov.

Klasičen pa je bil nasvet laških učiteljev
na te pripombe namestnika. Nasvetovali so
nekak srednji kompromisni pot, da bi se učit-
eljske namestilo v bližini mesta goriškega,
tako, da bi toliko profesorji, kolikor dijaki
mogli uživati udobnosti mestnega življenja.

Ozirom na vnanjosti te avdijence moremo
poročati le to, kar poročajo italijanski listi.
Kar pa se tiče odgovora namestnikovega, bi
hotelo predsedništvo društva italijanskih učit-
eljev stvar predstaviti tako, kakor da si je na-
mestnik prisvojil njihovo italijansko stališče.
V resnici pa je odgovor jako diplomatičen in
je stvar interpretacije, kako si ga kdo tol-
mači. Gornji posredovalni nasvet pa je ne-
smisel v obče in z ozirom na laško argumen-
tациjo proti učiteljske v Gorici še posebej.
Kajti med njihovo argumentacijo in njihovim
posredovalnim nasvetom je uprav kričče
protislovje — pravi uzorec laškega konfu-
ziona. Svoje nasprotstvo proti slovenskemu
učiteljske v Gorici utemeljujejo z razlogi
politične naravi, ki bi izhajali iz navzočnosti
slovenskih profesorjev in dijakov v mestu in
zaradi tega so za to, da se ustanovi sloven-
sko učiteljske v kakem slovenskem kraju.
Ko pa jim je namestnik povedal svoje po-
misleke glede teh krajev — kaj so rekli? Re-
kli so: dobro, pa naj se učiteljske name-
stijo v bližini mesta, da bodo dijaki in pro-
fesorji mogli stanovati v mestu. S tem pa
priznavajo dvoje. Prvič, da je zahteva, da se
učiteljske namesti v Gorici, opravičena, in
drugič priznavajo ničevost svoje argu-
mentacije.

Kajti, kar se tiče tistih namislenih ne-
varnosti, je pač irelevantno, ali je učiteljske
v mestu, ali par streljajev od mesta, čim je
profesorjem in dijakom dana možnost, da
bivajo v mestu!! Iz nameščenja učiteljske
blizu Gorice bi nastalo pač nekoliko sitnosti
za profesorje in dijake, ali za italijanstvo
Gorico ne bi bilo — in to po argumentaciji

A hudobni duh v postavi ruskega ogle-
duha se je že priplazil. Japonci ni mogel niti
odpreti ust, tako mu je železen oklep stisnil
grlo. Zakrilil je parkrat z rokami po zraku
in potem se je zgrudil. Putjincev je šepetaje
pohvalil Uralca in razsvetlil z leščerbo kraj
svojega in tovarišev dela.

Pričeli so delati z mrzličavo hitricjo, a
delali so tiho, previdno, ogibaje se vsakega
šuma. Noži so vrtali, lopate so kopale; pre-
vidno so jemali vun zrahljane kamne in jih
devali na stran.

Putjincev je kopal brez prestanka; pót
mu je lil čez obraz, lasje so mu lepili na
čelo, na sencih, in pri tem je čutil nekako
blazno poželjenje, da bi kadil... Delo se je
naglo bližalo koncu. Dospeli so bili že do
velikega stiroglatega kamna, ki ga je bilo
treba vzeti vun.

Tabor sovražnikov pa je ostajal pogrez-
njen v molk; pogorevajoče grmade so sipale
iskre, v daljavi so se odražale silhete pa-
trulj na konju, včasih je straža poklicala
stražo in potem je bilo zopet vse tiho...

Duševo in telesno upehani, so delali
vojaki z naporom poslednjih moči; vzdig
strašansko težkega kamna je napel njihov kite
do skrajnosti. In neizprosni čas je bežal in
bežal. Do luninega vzhoda je bila samo še
urica, in potem je bilo izgubljeno vse.

(Dalje.)

PODLISTEK.

2

Eden iz mnogih.

Črtica iz rusko-japonske vojne.

Ruski spisal v. Švabski.

Tabor je bil za njimi; pričeli so rovi,
okopi: še 150 korakov in japonske šance
pričnó. Komaj slišno je zadonelo povelje:
stojte! in malo krdelce je zamrlo na mestu.
Poslali so naprej spretnega Uralca, ki je bil
že več nego enkrat v najrazličnejših „zamo-
tanostih“. Tesno se pritiskajoč na zemljo, je
lezel tjakaj, pripravljen, da se sleherni tre-
nutek vrže na stražo, ki ni pazila. Nekje so
blesteli nejasno posamezne silhete straž, ki
so zdaj stopale gor in dol, zdaj kakor oka-
menele obstajale na mestu.

Okrog in okrog je bilo tiho, življenje je
zamrlo... Od besnih napadov upehani, od
opija omamljeni, so spali sovražniki. Putjin-
cev je slišal udarce svojega srca in se je
trudil, da bi jih brzdal...

Pri zadnjem vojaku na levi strani je za-
žvenkljala slabo pritrdjena lopata. Jedki me-
talični zvok je prešinil mrtvo tišino kakor
udar zvonč, zadoneli so zlo-naznanjajoči klici

Italijanov samih — nič pridobljenega! Jasno je torej, da argumentacija Italijanov proti slovenskemu učiteljskišću nima nikake stvarne podlage in da je torej — komedija. Tu se vidi, da oni, ki hočejo v resnih stvareh, opirati svoje zahteve na neresničnost in nerealnost, postajajo v svojih argumentacijah smešni, kakor se je temeljito osmislilo p. t. društvo tržaških italijanskih učiteljev.

Le še eno besedo, a to važno! Namestnik je rekel deputaciji, da ob tem vprašanju ni še izrečena zadnja beseda. Mi pa pravimo Italijanom in vladi na ves glas, da pri tej zadnji besedi bodo tudi naši zastopniki imeli svojo besedo. Od teh pa pričakuje naš narod, da bodo na višini svoje naloge, da se to vprašanje reši tako kakor zahtevajo didaktični in kulturni interesi našega šolstva.

S I. vseslovenskega trgov. shoda.

IV.

Govor dra. Danila Majorana.

Ne bom govoril o Holandski, ki je ena najstarejših trgovskih držav; opozoriti pa moram na Švico. Ta mala, gorata država je odrezana od morja, nima svojih znanih pridelkov, toda razvija naravnost obdobjevanja vredno industrijalno in trgovsko delavnost, vsled katere so njeni narodi na nenavadno visoki gospodarski in kulturni stopnji in vsled katere je Švica vzor v marsikaterem oziru.

Kar se tiče naše širše domovine Avstro-Ogrske, je pač znano, da ima drugačen značaj, polovica tostran Litve in polovica onstran Litve. Nadalje da je pri nas še velik boj med industrijalnimi, trgovskimi interesi in poljedelskimi interesi. Vendar pa prodira prepričanje, da naša država potrebuje prav tako industrijalnega in trgovskega razvoja, kakor ga imajo druge velevlasti, ako hoče uspešno tekmovali na svetovnem trgu. Temu potrebnemu preobratu imajo služiti nove alpske železnice in ima služiti tudi te dni zagotovljena železniška zveza od Novega mesta čez Hrvaško v Dalmacijo in na morje obrežje. Vsekakor je to znamenje, da se je Avstrija, četudi pozno, domislila svoje komercialne vloge.

Videli smo tako na živih izglelih uspehe trgovine, oziroma nadeje, ki se po vsej pravici stavljajo v visoko razvito trgovino. Našel bi pa tudi lahko mrtve izglede, to so vsa tista mesta, ki so nekaj slovela in cvetela, ko so imela trgovino, ki so pa začela života, kakor hitro so odpadla od trgovine ali je odpadla trgovina od njih.

Da pa ima gospodarstvo kakega naroda po trgovini take uspehe, biti mora v njem trgovina organizirana od najnižje do najvišje oblike.

III.

In sedaj naj izpregovorim o vlogi, katero ima in — kar rečem — katero imej trgovina v našem slovenskem narodnem gospodarstvu.

Če se pri tem oziram na celokupno slovensko ozemlje, moramo seveda priznati, da trgovina igra isto nacionalno-ekonomično vlogo pri nas, kakor drugod. Tudi pri nas je potrebna za producenta in konsumenta, tudi pri nas vpliva ugodno na razvoj kmetijstva in obrtnosti, posreduje naš izvoz in uvoz. Toda vprašanje je, ali je pa vsa ta trgovina med nam v naših rokah, ali je Slovenec sam svoj trgovec in koliko je trgovec tudi drugod?

To vprašanje je odločilno za naš narodno-gospodarski položaj, kajti narod, ki domače trgovine ne opravlja kolikor moči sam, nima aktivne trgovine; narod, ki se ne udeležuje izvajanske trgovine, ne velja veliko in tudi ni deležen vseh koristi, ki jih donša popolna in živa narodna trgovina.

Na reševanju tega vprašanja za nas moramo razlikovati med nadrobno trgovino in pa med veletrgovino. O nadrobni trgovini, ki jo izvršujejo krošnjariji, starinarji, branjevci, kramarji, mali trgovci po deželi in po mestih, deloma tudi veletržci po večjih mestih, o tej nadrobni trgovini na Slovenskem se pač lahko trdi, da je toliko v naših rokah, kolikor bolj gremo proti našemu središču, dočim ob mejah služi še v obilni meri našim rodnim in političnim nasprotnikom. Že to je velik nedostatek v naši gospodarski organizaciji, nedostatek, ki se očitno masčuje skoraj vsak dan, osobito pa po obmejnih mestih in trgih. „Svoji k svojim“ bi ne smel veljati le v navadnem zmislu, da slovenski kupec poišči slovenskega prodajalca, ampak tudi v tem zmislu, da slovenski trgovec poišči slovenske odjemalce!

Še večji, naravnost vitalni nedostatek za naše narodno gospodarstvo je pa ta, da je veletrgovina za naše pokrajine skoraj izključno v tujih rokah — veletrgovina, ki kupuje blago v velikih množinah, in tudi prodaja navadno v velikih množinah drugim trgovcem in producentom. Veletrgovina ima svoja obširna polja in svoje dalekosežne smeri. Giblje se lahko le v mejah svoje dežele ali svojega naroda; lahko pa tudi eksportira deželne proizvode, odnosno importira tuje proizvode, tako na kopnem, kakor po morju. S transito-trgovino uvaža tuje proizvode, da jih zopet izvaža na tuje; a kakor takozvani posredovalni trgovec spreminja tuje uvoženo

blago toliko, da je bolj pripravno za trgovišče in zopetni izvoz. Veletrgovina v bankah obvladuje denarni in kreditni trg.

To je torej trgovina v velikem slogu, z velikim obratom in, če gre po sreči, tudi z velikim dobičkom. Veletrgovina posreduje „en gros“ med domačim proizvodstvom in domačim konsumom, ali pa posreduje od države do države, od ljudstva do ljudstva. Sleherna država mora gledati, da imajo njeni lastni državljani v rokah veletrgovino in s tem dobiček, ker od tega ima dobiček vse njeno narodno in državno gospodarstvo. Ravno tako mora narod, ako se govori o njegovem posebnem gospodarstvu, skrbeti, da mu lastni rojaki njegovi izvršujejo veletrgovino, ker tako ne ostaja le prometni dobiček doma, temveč je tudi pričakovati, da domače veletrgovine dajejo prednost domačim pridelkom in izdelkom, in da tako podpirajo predvsem lastno narodno gospodarstvo.

Naša slovenska veletrgovina je pa še v povojih. Tudi naši lastni produkti, bodisi zemljedeljski, bodisi obrtni, pribajajo največ v roke tujcev, da z njimi naprej tržijo. Lep izvoz n. pr. imamo z našim lesom in lesnimi izdelki. Ta izvoz gre v Italijo, v Grško, v Egipt, na Špansko, na Francosko, v Alžir itd. Toda, redkokdaj se eksportira naravnost v te vnanje dežele, marveč oddaja se to blago v Trst, Reko in Pulo, odnosno na post. Videm in Gorico na večje tamošnje firme, katere šele razpečajo blago v inozemstvo. Direkcija suškega kanala naravnost predpisuje kranjsko jelko za gradnje v kanalu. Ta les se dobiva od Rakke, Logatca itd., toda ne verjamem, da bi bil naš lesni trgovec v direktni zvezi z imenovano direkcijo. Eksporta torej ne opravljamo sami, in takisto tudi importa ne, ker nimamo svoje lastne velike trgovine. Tega ne delamo niti z lastnimi pridelki, niti za svoje potrebe. Še manj seveda s tujimi pridelki in za tuje potrebe.

To pa je velika škoda; prvič nam odhaja ves trgovinski dobiček, drugič nimamo mož, ki jih izšola veletrgovina, da se znajo pogumno postaviti na čelo velikim domačim podjetjem, kakor so navajeni v veletrgovini, in da zlasti vežejo narodno gospodarstvo v trdno harmonično celoto.

Veletrgovec, zlasti pa gospodar importnega in eksportnega podjetja, je aristokrat trgovskega stanu, je organizator narodnega gospodarstva. Brez lastne veletrgovine ni dovršenega narodnega gospodarstva. Kakor poljedelci, ki izročamo svoje pridelke tuji trgovini, kakor obrtniki, ki svoje proizvode izročamo takisto tuji trgovini, smo le enaki delavcem, ki se zadovoljujejo z mezdjo, a končni dobiček, ki ga daje trgovska cena blaga, prepuščamo tujim žepom.

(Zvršetak pride.)

Dogodki na Hrvaškem.

† Gjuro St. Deželić.

V ponedeljek je umrl v Zagrebu dolgoletni mestni senator Gjuro Deželić. Deželić je bil rojen 25. marca 1838 v Ivaničgradu. Svoje študije dovršil je v Zagrebu ter se je naprej posvetil duhovskemu stanu, potem se je pa leta 1861 upisal v pravoslovno akademijo. Leta 1869 je ustopil v službo pri zagrebskem mestnem magistratu, v kateri službi je ostal do svoje smrti. Deželić je bil zelo marljiv. Pisal je povesti, prevedel zelo mnogo, izdal veliko pesmarico, sodeloval pri več časopisih in izdajal skozi več let koledarje „Dragoljub“ in „Uredovnik“. Osnovni in vodil je tudi gasilno društvo in dobrodelno društvo. Izlasti se je pa bavil z zgodovinskimi študijami. Specijalno je obdeloval selitve pravoslavnih v Hrvaški. V politiki se ni iztikal, ali bil je poseben nasprotnik srbstvu v Hrvaški.

Dogodki na Ogrskem.

Polonyi proti nagodbi. Iz Budimpešte poročajo: Bivši pravosodni minister Polonyi je v proračunskem odseku v daljšem govoru napadal nagodbo, kar je vzbudilo veliko pozornost. Dr. Wekerle je zavrnil napade.

Drobne politične vesti.

Prestolonaslednik na Ogrskem. Iz Budimpešte poročajo: Nadvojvoda Fran Ferdinand se je odzval pozivu grofa Tasila Festeticsa ter je 30. t. m. prišel na njegovo posest v Kerkaly, kjer se nahajajo razsežni lovi. Tem povodom se je v Kerkalu sestalo številno članov ogrske aristokracije.

Italijanski ministerski predsednik Giolitti je praznoval v torek 25. letnico, odkar je poslanec v italijanskem parlamentu.

Fallieres pojde v Madrid. Madridski „Imparcial“ javlja, da je kralj Alfonz povabil predsednika francoske republike Fallieres, naj ga spomladi obišče v Madridu. Fallieres je vabilo vprejel.

Francoska zbornica je pričela v sredo proračunsko debato ter je s 337 proti 225 glasom odklonila dodatek socijalistov k proračunu ministerstva za notranje stvari, da se odpravijo podprefektore.

Antisocijalistična zveza v Londonu. V minolen tednu je zborovalo v Londonu 200 delegatov različnih antisocijalističnih društev na Angleškem, da se posvetujejo o skupnem postopanju proti naraščajočemu socijalizmu.

Papež in škof Roop iz Vilne. Z ozirom na glasove, da je ruska vlada od-

stavila škofa barona Roopa iz Vilne, piše „Osservatore Romano“: Sveta stolica ni niti direktno niti indirektno odobrila, da se škofa Roopa odstavi.

Novi bavorski nuncij Fröhlich je, kakor javljajo iz Rima, odločen nasprotnik modernizma in baje pisec najreklamacijonarnih odlomkov najnoveje papeževe enciklike. To imenovanje dokazuje namen sv. Stolice, da hoče najodločnejše nastopati proti nemškim bogoslovcem, ki pripadajo modernistični struji.

Dnevne vesti.

„Piccolo“ zatajuje svoje dete! V „Piccolo“ čitamo, da so odposlanci italijanskih učiteljev zahtevali od tržaškega namestnika, naj se slovensko učiteljske premesti v kak slovanski kraj, kakor Sežana, Tolmin, Ajdovščina. Vsi smo se pa začudili, ko smo videli našo kraško metropolo imenovano skoraj po svojem pravem imenu (Sesana), celo bolj pravilno, nego na tamošnji železniški postaji, kjer je čitati le Sessana, dočim smo bili vajeni, da je „Piccolo“ vedno pisal Cesiano. Po dolgem premišljevanju, mislimo, da smo prišli na sied pravemu razlogu. „Piccolo“ se je najbrže zbal, da bi z imenom Cesiano smatrali naš narodni kraški trg za kako italijansko cittadello, ali pa morda celo, da bi tega kraja ne našli na zemljevidu v oficijelnem seznamu krajev in da bi pošta v „Cesiano“ naslovljeno pošiljatev učiteljska vrnila s pripombo — nevrocljivo!!

V tej zadregi bi morali lepo ostati pri Gorici, katero mesto je s svojim čisto slovenskim imenom vsem dobro znano.

Ta strah pred premestitvijo slovenskega učiteljskega v Gorico je Italijane tako zbežal, da so Sežani vrnil nje pošteno slovensko ime.

Laž ostaja laž! Na naše očitanje, da se je v stvari potovanja četvorice členov „Zveze Jugoslovanov“ v Budimpešto prav debelo zlagal, se „Slovenec“ ne opravičuje s tem, da bi hotel trditi, da je resnico govoril. Priznava torej, da je očitanje lažnjivosti popolnoma zaslužno. Izviti pa se skuša iz zadrege s tem, da označa ono potovanje za politično neumnost.

Mi konstatujemo še enkrat, da je „Slovenec“ poročilo „Hrvaške krune“ falzificiral. Za to in jedino za to gre v tej naši polemiki s „Slovencem“; vprašanje uместnosti potovanja pa spada na drugo stran!

O tem pa se ne bomo pripravili s Slovincem, ker vemo, da zanj je vse neumno, kar je storil kdo, ki ne spada k trdki S. L. S. Samo to mu bode povedano, da drugikat, ko bo hotel obsojati kako dejanje svojega političnega nasprotnika, naj se ne poslužuje v to svrhu podle laži, kajti laž je in ostaja — infamija.

Ruski konzul v naši umetniški razstavi.

Včeraj je počastil našo umetniško razstavo svojim obiskom tukajšnji ruski konzul. Vsprejel so ga predsednik višega deželnega sodišča svetnik Mihael Gabrijelič, odbornika prof. dr. Merhar in Gerbič in dr. Gregorin. Gosp. konzul si je ogledoval razstavo velikim zanimanjem in iz njegovih opazk je bilo spoznati, da je on sam velik ljubitelj in poznavatelj slikarske umetnosti. Tem večjo ceno je pripisati njegovemu laskavemu priznanju našim umetnikom. Bil je vidno radostno presenečen. Gosp. konzul si je ogledal tudi razne prostore našega „Narodnega doma“, sosebno čitalniške prostore in gledališčno dvorano in se je pohvalno izrazil o vsem, kar je videl. Tudi ta obisk pomenja časten vspeh naše razstave.

Prošnja do usmiljenih src. Opozarjamo še enkrat na mlado vdovo Marijo Stofla, ki jej je nedavno umrl mož v tukajšnji bolnišnici zapustivši vdovo in štiri male otročiče — dočim je peti na poti — v največji skrajni bedi. A sedaj je položaj postal skrajno kritičen, ker mora vdova v bolnišnico čakati na težko uro, a nima komu izročiti otročičev. To je res tragičen slučaj, ki mora ganiti srce vsakogar. Dobri ljudje — vsmilite se! Ta nesrečna rodbina stanuje na Škorklji, Via Romagna št. 132, kampanja Turk.

Še enkrat novi redarstveni nadzor. Vkljub naši notici proti imenovanju nadzornikov, ki ne poznajo slovenskega jezika, je bil te dni imenovan (tako se nam vsaj poroča) neki Tomadin za redarstvenega nadzornika. Ta mož je lahko najboljši človek, a našega jezika ne pozna! Kako prihajajo redarstvene oblasti do tega, da imenujejo jezikovno ne sposobne ljudi na taka mesta? Morda pa je krivo temu to, da se skušnje polagajo v nemškem in laškem jeziku — v katerih jezikih se sploh obdržuje šola za redarje!! Gospoda naj pazijo, kaj delajo. Redar (in posebno še nadzornik), ki ne umeje jezika ljudstva — v tem slučaju slovenskega — je lahko v največjo nesrečo temu ljudstvu!

Mi protestujemo najodločnejše proti imenovanju ljudi, ki ne poznajo vsaj obeh deželnih jezikov in bomo vsaki nasprotni slučaj prijavljali in žigosali.

Passa S. M. il re sasso! Očitati so nam pogosto v prejšnjih časih in tudi slednje dni nam zopet očitajo italijanski listi, da je kamen slovansko orožje.

Le to so vedno pozabljali ljubeznivi naši obrekovalci, da bi omenili ime vsaj enega človeka, katerega bi bil zadel od Slovana za-

lučan kamen. Ne, dragi, tako ni, pač pa ravno nasprotno. Slovan ima dovolj močno pest, da udari z njo (ako treba) bližnjega napadalca, je pa tudi toli plemenit, da za bežetim podležem ne meče kamenja. A v vašem taboru, gospoda, tam so pravi junaki kamena. Priča za to so nam tržaški poulični dogodki prejšnjih mesecev in slednji v Puli. A da boste vedeli, kje je domovina oboževateljev tega orožja, prosimo, vzemite le v roko humoristični list „Pasquino“ iz Rima, ali pa predvčerajšnji „Piccolo della Sera“, ki je navjivo dovolj posnel iz prvega tole karikature: Kalabrež koraka v ospredju z debelim kamenom v roki, za njim pa stoje v „fronti“ italijanski karabinjeri, ki salutirajo.

Karikatura se nanaša na sledečo dogodke v Italiji in nosi napis: „Passa S. M. il re sasso!“ („Mimo gre N. V. kralj kamen“).

Smo se-li umeli? Karikatura hočemo staviti v okvir!

Gostilničarski listki družbe sv. C.

in M. Družba sv. Cirila in Metodija v Ljubljani naznana, da so naročili nadalje računski, oziroma gostilničarske listke sledeče tvrdke: Hotel Lloyd, Ljubljana; Anton Babnik, restavracija pri „Treh kronah“, Trst; — Davorin Lesjak, Ruše; — restavracija „pri Lipi“, Ljubljana; — Fran Žnidaršič, Šapjane; — restavracija „pri Roži“, Ljubljana; — hotel „Vega“, Siska; — Fran Novak, hotel „Ilirija“, Ljubljana; — restavracija „Narodni dom“, Ljubljana; — Alojzij Pavlat, Podbrezje; — „Nepoznan“ Ljubljana; — hotel južni kolodvor, Seidel, Ljubljana.

Pričakujemo novih odjemalcev iz Ljubljane, pa tudi iz drugih krajev kakor Trst, Celje, Kranj, Novomesto, Krško itd.

Sprejemnice in nabiralniki družbe sv. C.

in M. Družba sv. Cirila in Metodija ima v zalogi še nekoliko število novih, krasnih sprejemnic. S temi sprejemnicami je olajšano nabiranje udov: ustanovnikov, letnikov in podpornikov. Priporočamo vnovič rodoljubom, posebno pa podružnicam, da sredstvom teh sprejemnic pridobivajo družbi novih členov in gmotnih virov dohodkov. Cena vsprejemnice je 20 stot. Glede nabiralnikov sporočamo cenjenim naročnikom, da bi po dogovoru morali biti tu že pred osmimi tedni. Družba je sicer prejela račun pred tremi tedni, nabiralnikov pa ni še navzile urganju. Kadar jih družba prejme, razpošlje jih naročnikom nemudoma.

Poroke, rojstva, smrti. Od 20. do 26. t. m. se je v tržaški mestni občini poročilo 48 parov. Rodilo se je 100 otrok, in sicer 45 moških in 55 žensk; od teh 14 nezakonskih. Umrl je 91 oseb, to je, 53 moških in 38 žensk; od teh 24 izpod enega leta.

Slovenskih časopisov izhaja sedaj 69, med njimi 5 dnevnikov, in sicer trije v Avstriji, dva pa v Severni Ameriki.

TRŽAŠKA MALA KRONIKA.

Samomor. 31-letna Antonija Lanfirt, doma nekje iz Italije blizu Vidma, je bila v službi pri družini gospoda Marsich-a, ki je administrator mestne bolnišnice in stanuje v I. nadstropju bolnišnice. Včeraj popoldne je pa Antonija Lanfirt skočila skozi okno na vrt in si tam razbila črepanjo. Bila je takoj mrtva. Njeno truplo je bilo prenešeno v mrtvašnico bolnišnice. O vzrokih tega samomora se ne ve ničesar.

Velika tatvina pri škofu? Sinoči se je bila razširila po mestu govorica o neki veliki tatvini pri škofu mons. dru. Naglu. Vkradenih da je bilo nič manje, nego 76.000 kron. Kakor kronisti prinašamo le vest o tej govorici, ne moramo pa trditi, da li je v tej govorici kaj resnice, ali ne.

Grozil je redarju. 29 letni težak Peter R., doma iz Kopra, je izgnan iz Trsta. A kopski zrak mu ne prija in zato se — vzlic izgonu — vedno vrača v Trst. Predsinočnim ob pol 9. uri ga nekje za magistratom zasledil redar in ga je aretoval. Na redarstveni stražnici je potem Peter redarja opsoval, a ko ga je redar tiral se stražnice na policijo, mu je Peter mej potjo še zagrozil: „Nikar mi ne pridi več pred oči, sicer te vbijem!“ In zato bo moral na sodišču odgovarjati ne le radi kršenja izгона, ampak tudi radi psovaju javnega funkcionarja in radi pretenja istemu.

Aretovana sta bila 28 letni mornar Simon M. in 35 letni Anton B. Prvi je namreč na sumu, da je dne 16. septembra t. l. na plavajočem dvigalu (pontone) tvrdke Faccaroni & C. porezal in vkral večjo množino vrvi, ki jih je — kakor se je zvedelo — prodal za 25 kron, in pa nekaj bakrenih plošč, ki jih je prodal za 5 kron. Drugi, Anton B., je pa na sumu, da mu je pri tem pomagal.

Pometaj pred tvojim pragom, pravi neki pregovor. A 27 letni ogljar Hijeronim del F. najbrže ni poznal tega pregovora, ker drugače bi ne bil šel pometati — in še to z jezikom — pred prag 26 letnega Kristofa V. Ta poslednji se je namreč v ulici di Crosada preprijal z nekim Simonom Košičem in je tega nekoliko ranil. Prišel je redar in ta je aretoval Kristofa. Kristof se je pa iztrgal iz redarjev rok in jo poodel po ulici deli Capiteli. No, v ulici Cavana ga je redar dohitel in ga zopet prijel. Tedaj se je pa Hijeronim del F. vmešal in začel vpiti: „Pridite na pomoč temu vbozemu revežu!“ In zato je redar aretoval tudi njega.

Radi motenja nočnega miru s petjem, kričanjem in razgrajanjem je bilo pred sinočnjim aretovanjem 15 njih.

Društvene vesti in zabave.

Plesni odsek "Tržaškega Sokola" naznanja cenjenim bratom in prijateljem plesa, da je danes plesna vaja ob navadni uri. Učilo se bo "Moravsko besedo".

Nazdar!

Naše gledališče.

"Na sodni dan". (K jutrišnji premijeri). Jutri, na praznik vseh svetnikov bomo gledali na našem odru zopet novo igrano — to pot resno, pretresljivo dramo iz življenja preprostih, gorskih ljudi. Na sodni dan! Že v naslovu leži nekaj, kar težko lega na srce, kar opominjajoče stopa pred nas. Za ta dan, resni čas, ko goré na grobovih luči, ko se živi spominjajo mrtvih, ko se duša človeška zamišlja v smrt in večnost, je naše gledališko rodstvo pač prav ukrenilo, da predoči našemu občinstvu to igrano, ki mu poda tako znešen nauk "svete ljubezni", kakor se izraža njen avtor sam, igrano, ki jo označa krasno že njeno geslo: "Odpustanje in potrpljenje! Ker nihče še ne hodi pota luči! Za nas dan sleherni je krivde dan! In sleherni dan tudi sodni dan!" P. Rosegger je pisatelj "Gozdnih prebivalcev" v gornještajerskem pogorju in v svoji drami "Na sodni dan" nam predočuje življenje teh ljudi z brezprimernim moštvo. Glavni junak v drami, divji lovec Cestnik, pa je figura, iz katere napravi dober igralec lahko res nekaj fulminantnega. Ta vloga je v rokah režiserja g. Verovskega. Drama ima štiri dejanja: prvo igrano na planini v divjem gozdu, drugo v ječi, tretje v zagorski vasi, četrto v sodni dvorani, kjer se divji lovec Cestnik zagovarja za svoj umor na "kriškem jagnu" Nandetu Fazanu, ki ga je izvršil v prvem dejanju. Igra "Na sodni dan" se je predstavljala prvič 1. 1890 v Gradcu in je doživela od tedaj že na stotine uprizoritev po vseh večjih evropskih odrih.

K nedeljski predstavi omenjamo še sledeče:

Prejčeva burka "Kdo je mrtev?" je zares originalna igra, ki s zdravim humorjem karikira malo življenje na kmetih. Igra je bila dobro interpretirana, da si se je opazilo, da ni bila še popolnoma zrela za ocer. Na prihodnji repriži, ko ne bo več tega nedostatka, utesne igra napravi res velikanski efekt. Tedaj se bomo tudi natančneje bavili o igri sami.

Protagonista v tej igri sta bila gg. Vebler in Rajner, dva originalna kmečka tipa. G. Vebler (Mrkač) je jako fino interpretiral ulogo surovega, samozvestnega kmeta, ki pa je koncem knca vendar le poštena duša. Režija si gotovo ni mogla izbrati za to ulogo boljšega interpreta.

G. Rajner je ustvaril iz kmeta Zajca, tega trahopetnega siromaka, figuro zares originalne in tipične komike in z njim je imelo občinstvo to pot pač največjo zabavo. Posebno njegova mimika je bila mestoma izborna. A tu in tam se nam je zdelo da ni povsem sigurne v svoji vlogi, in žal tudi, da se fistel, v katerem je govoril (in kateri je bil seveda za to figuro popolnoma na mestu), ni slišal do vseh koncev dvorane, vsled česar je izgubila njegova igra marsikako pointo. Upamo pa, da bo znal g. Rajner na repriži odpraviti tudi ta nedostatek v glasu.

Ulogo kmečke Ksantipe (Zajčeve žene) je igrala gđa. Mirova. Ista je slavila v tej premijeri svoj prvi nastop na odru in dokazala takoj, da je talentirana in vestna igralka. Njeno predavanje in mimika bila sta res ekselentna, toda bila je prefineta kmetica. Njeni nežni glas in fino kretanje kaže, da se bo v salonski igri še bolj odlikovala. Ljubimsko vlogo Ančke igrala je gđa. Janova izborna kakor vedno, toda tudi ona bila je prefineta kmetica. Njen partner bil je gospod Otič v ulogi Ivana. O njem povemo le, da smo ga videli že bolje igrati; imel je bržkone težkočo s tekstem.

G. Verovšek (Jernej) kreiral je originalno pestavo lenega in omejenega hlapca. Trajen smeh ga je spremljal skozi vso igrano. Njegova maska je bila tako tipična, da se je ne pozabi tako kmalo. Stara Katra je dobila v gospe Veblovi jako dobro interpretacijo. Njej moramo res čestitati na vidnem napredku v slovensčini. Kar se tiče g. Lešiča, ki je igral ulogo potepuha, moramo le pohvaliti rečeno, da si je zbrala tega umetnika za omejeno ulogo. Ona predzgodovinska govornica, ona kmečko-salonsko kretanje potepuha bi ne pristojalo nikomur tako dobro, kakor ravno omenjenemu umetniku. Tudi g. Viktor je v svoji kratki ulogi tatu kreiral prav tipično figuro. G. Boleslavski je dobro zadel ulogo omejenega kmeta, ki jako rad

gleda v kozarec. G. Jaklič bil je impozantna postava vaškega župana, posebno dober je bil v dialogu s potepuhom. Samo senterje je malo preveč balanciral po odru. V manjših ulogah omenjamo pohvalno še g.čno Pucelj novo, g. Zvezdana, g. Hreščaka in Opašiča. Kar se tiče scenerije, je bila ista izvrstna, v kolikor to dopušča naš majhen oder; s svetlobo napravljalo se je tu in tam prav nesrečen eksperiment.

Igra "Kdo je mrtev?" ostane gotovo še dolgo na repertoarju in utegne napraviti ob isti razdelitvi ulog, ko se odpravijo nedostaki premijere, velikanski efekt.

Narodna delavska organizacija.

Predavanje.

Danes ob 7. uri in pol zvečer bo dr. Josip Mandić predaval v veliki dvorani N. D. O. (via Lavatoio) o zavarovanju delavcev v o potrebah reforme istega. — Ker se predmet tiče življenjskih interesov delavstva in se bode moral avstrijski parlament kmalu baviti s tem vprašanjem, pozivljamo vse somišljenike, naj se ga udeležijo.

Shodi v okolici.

Kakor omenjamo na čelu lista, priredi "Narodna delavska organizacija" te praznike tri shode v tržaški okolici in sicer v petek ob 3. uri in pol pop. v Sv. Križu, v soboto ob 3. uri in pol pop. v sv. Ivanu in v nedeljo ob 4. uri pop. v Šklednju. Ti shodi pomenjajo, da N. D. O. se začneja intenzivneje pečati tudi z okolico. Dosedaj je delovanje v mestu samem preveč absorbiralo njene sile; se le sedaj, ko se je organizacija konsolidirala, sme misliti tudi na delovanje v okolici, ki komaj pričakuje njen prihod.

Službe na razpolago N. D. O.

Razpolaga se nad sledečimi mesti: 1. strugarja železa starega 20 let; 1 kotlarja; 1 mehanika in nekoliko težakov. Poizvedbe v uradnih prostorih via Lavatoio.

Gledališče.

Organizirani delavci, ki se bočejo udeležiti petkove predstave slovenskega gledališča, dobivajo listke za stojišče v uradu N. D. O. oziroma listke za sedeže pri gledališčni blagajni proti knjižici.

Vesti iz Goriške.

Iz Sežane. V zadnjem izdanju "Edinosti" sem čital, da misli sodna uprava poslati zopet Italijana za sodnega adjunkta v Sežano. Proti temu moramo vsi slovesno in z največjo odločnostjo protestirati, ker okraj je izključno slovenski in sposobnega naraščaja imamo tudi dovolj.

V Sežani imamo pa tudi v davčnem uradu takih ljudi, ki ne znajo skoro nič in prav nič slovenskega jezika. C. kr. finančna uprava na Primorskem in dobro znani personalni referent g. Milković Padovan vsprejema izključno laški naraščaj za vežbenike na c. kr. davčnih uradih. Oglašeni in sposobni prosilci Slovinci se principijelno odklanjajo. Potem je lahek izgovor, da ni naraščaja slovenskega jezika zmognih finančnih uradnikov.

Občine okraja sežanskega zahtevajmo, da naj se po odhodu drugače vse spoštovanega davkarja Godine pošlje v Sežano Slovence, kakor so bili predniki že od pamtveka le Slovinci. Poleg tega naj se imenuje vežbenike Slovence, ne pa samo Italijanov, kakor sta v Sežani kar dva, od katerih nobeden ni zmogel slovensčine.

Gospodje državni poslanci Primorske! Kaj pa bode z nameščanjem okr. finančnega ravnatelja? To mesto priučje Slovanom, saj je Primorsko po veliki večini slovensko! Mari bo zopet imenovan Nemec nacionalec? Pozor!!

Državna realka v Gorici. Iz Gorice smo prejeli:

Vsi tukajšnji italijanski listi pišejo o neznošnih razmerah na tuk. realki. Dovolite torej tudi nam, da spregovorimo svojo o razmerah na tem zavodu. Goriška realka šteje okoli 425 dijakov, med katerimi je približno 50 Nemcev, katerih število se množi od leta do leta; vzrok temu je nova železnica. Profesorji pa so iz večine Nemci, nevešči deželni jezikom.

Splošno je znano, da imajo slov. dijaki v Gorici težje stališče v šoli nego drugod, posebno hudo se jim godi v nemščini. Nikjer ne rabijo dijaki izven šole tako malo nemškega jezika kakor ravno v Gorici. Deček devetih ali desetih let prihaja iz slov. ljudske šole, (nekoliko nemščine se je naučil v takozvanih pripravnicah) v nemško, popolnoma nemško realko, kjer ne umeje tujega jezika tujih profesorjev. In to ovira dijaka v učenju, izlasti, če ima trdega Nemca za profesorja. Posebno se odlikuje v mučenju dijakov nek dr. Steiner, najbrže Žid. Seveda ne pozna

Trgovina s pohištvo **Peter Jeraj** Trgovina s pohištvo

ulica Vincenzo Bellini 13 ter vogal ulica Sv. Katerine

Pohištvo od navadne do najfineje vrste in po jako nizkih cenah.

Gostilna „Ai Cacciatori Triestini“

TRST, ulica Massimo d'Azeglio št. 23

Toči se novi refošk po 32 kr. in belo štajersko po 28 kr. — Domača kuhinja vedno preskrbljena z gorkimi in mrzlimi jedili. — Za obilen obisk se priporoča udani

Josip Majcen.

Zaloga piva Protivin razprodaja na debelo tudi pristna vipavska vina in briska. Sladka ribola. Za gostilničarje cene po dogovoru. Ulica Gaetano Donizetti št. 3, nasproti centralne mlekarne Trifolium. 1383

Tovarna pohištva

Aleksand. Levi Minzi

ulica della Zesa št. 46

ZALOGA:

Piazza Rosario št. 1

Katalogi načrti in proračuni

NA ZAHTEVO.

Tržiška tovarna za olja, mazilo za vozove, kemiški proizvodi

Kollar & Breitner

Tovarne: Katram, Asphalt, Karton za pokrivanje, lesni Cement, Karbolinej, Naftalina „GROSSOL“ itd. itd.

Grossol

za sedaj priznana kakor najbolje in najtrajnejše mazilo, ki ohranja nove in stare plasti na asfaltnih kartonih, ekrilnih ploščah in vsakovrstnem laminu.

Asfaltirani kartoni, izolatorni kartoni, lesni cement, karbolinej, karbolna kislina, asfalti in drugi proizvodi iz asfalta in katrama, opolizla olja, mast za stroje, mazila za vozove, priznane in najboljše znamke (registrirane) mast za vagon, mast-vaselina za kože, mast za orožje, voščilo za čevlje itd.

Tovarna in pisarna v TRŽIČU (Monfalcone) pri Trstu.

Barve, olja, lak, bagrene barve itd. itd. Specijaliteta barv za postekljenje.

Raffaello Spazzali

Trst, ulica Riva Pescatori št. 20, Trst

TELEFON 19-39.

Pekarna in sladčičarna **Vinko Škerk**

TRST, ulica Acquedotto št. 15 s podružnico v ulici Miramar 9.

Prodaja kruh vsake vrste svež trikrat na dan. Postrežba na dom. Specijaliteta kruha zdravega ter pripečenec iz Karlovič Varj. Bogata izbira sladčic crema à la glace, milanškega kruha, hlebov, dezertnih biškotinov, najfinejših fav, napravljenih z mandeljni, fondants, in vsakovrstnih sladkarij.

Najfinejša vina in likerji ter pivo v buteljkah.

Serravallo-vo železnato kina vino

za bolehe otroke in rekonvalescente

Provzroča voljo do jedi, utrjuje želodec in ojačuje organizem.

Priporočeno od najslovečih zdravnikov v vseh slucajih, kadar je treba se po bolezni ojačiti.

Odlikovano z 22 kolajnami na raznih razstavah in z nad 5000 zdravniškimi spričevali.

I. SERRAVALLO

TRST

SLOVENCIM NE ZAMUDITE OBISKATI

Pariško prodajalnico obuvala :: :: ::
(Calzoleria Parigina)

Trst ul. S. Antonio št. 4 (hiša Terni)

kjer najdete vsaki dan nove dohode najlepšega obuvala za gospode, gopé in otroke. Največja eleganca, cene zmerne, blago prve vrste.

HOTEL BALKAN79 sob, elektr. razsvetljava, lift, kopeli
Cene zmerno. Počta & Tel.**HOTEL BALKAN**

tukajšnjih razmer; navzlic temu, da ne daje dijakom potrebne razloge, zahteva od dijakov natančnega poznanja njegovega predmeta, to je: nemškega jezika. Ta človek si domišlja, da morajo znati naši dijaki nemški jezik ravno tako, kakor nemški tovariši na pr. v Gradcu. Dijaki se morajo truditi dan in noč, da ustrezajo vsaj kolikor toliko zahtevam tega profesorja, pri tem pa se fizično ugonabljajo. Da zahteva gorimenovani profesor res preveč, kaže naslednji izid šolske naloge, ki so jo pisali dijaki 6. razreda:

Od 27 učencev je dobilo 16 njih „ganz ungenügend“ in „nicht genügend“, ostali pa brez izjeme „genügend“!! Vsako uro ponavlja frazo „Sie können absolut nicht deutsch“. Prve dni je zagotovil dijakom istega razreda, da v njegovem predmetu (nemščina) pade najmanj 16 dijakov, akoravno napredujejo v drugih predmetih.

Realka v Gorici je zavod, ki služi zgolj v pomembne namene. Lani je bilo na realki 113 Slovencev in 45 Nemcev; v sedmem razredu pa samo 7 Slovencev in 4 Nemci. To so resnične številke, ki kažejo jasno, kako se izpodriva Slovence. — Res žalostno!

Slovenci! Krivica se nam godi, povsodi, posebno na šolskem polju! Posebno pa še goriškim Slovincem. Nad polovico gimnazijcev je Slovencev (okoli 250 slov. dijakov). Zadnje šolsko izvestje realke kaže, da je Slovencev 129. Vsem tem dijakom ne da vlada niti ene šole, čeravno smo na svoji zemlji. Nekaj desetina otrok v slov. kraje privrženih Nemcev pa se odpravljajo cele gimnazije, realke itd.

In tako vlada, ki vzdržuje in neguje razmere, ki dosledno ugonabljajo naš narod in vse, kar je slovenskega, medtem, ko jej plačuje naše ljudstvo davke, krvne davke, tako vlado naj bi spoštovali?! Slovenci so jej dobri le, ko treba v boj, ko treba kri prelivati za državo. Sicer pa se postopa z nami tako kakor kažejo — razmere na državni realki v Gorici.

Uboga slovenska para, spoznavaj bič, ki te tepe!

Gospodarsko konsumno društvo v Lokvi, vpisana zadruga z omejenim poročtvom, se je vpisala v zadrugi register tukajšnjega c. kr. trgovskega in pomorskega sodišča vsled sklepa z dne 13. oktobra t. l. Namen zadruge je pospeševati kmetijstvo in gospodarstvo svojih zadrugnikov s tem, da oskrbuje svojim članom, pa tudi drugim osebam vse v kmetijstvo in gospodarstvo in gospodinjstvo sploh spadajoče potrebščine, da ustanavlja na svoje ime ali pa prevzema od drugih potem kupila ali zakupa potrebna skladišča in razprodajališča ter da si dobiva potrebna denarna sredstva s svojim zadrugnim kreditom.

Nova orožniška postaja je ustanovljena v Avčah okrajno glavarstvo Tolmin. **Državna sobvencija.** Vas Goče nad Vipavo je dobila 6200 kron državne subvencije za napravo vodovoda.

Slavna

The Salus Company Trst.

Ker sem zvedela o dobrih izdelkih, katere proizvaja Vaša tovarna, odločila sem se poskusiti vodo „Chinina Salus“ in sedaj lahko potrdim, da je ista izvrstno sredstvo proti izpadanju lasi in luskinam. Tudi so mi po neprestanem uporabljanju te vode lasje močno zrastle, za kar se Vam toplo zahvaljujem.

Rachele Ogivi,
Trst, ulica Rossetti 39, IV. levo.

Št. 2125/07.

Razpis službe.

Podpisano razpisuje s tem službo občinskega redarja za krajevno občino Komen, ki je zajedno tudi občinski obhodnik. Občinski redar dobiva od občine potrebno službeno obleko ter plačo po dogovoru. Prednost imajo vpokojeni c. kr. orožniki in slični. Prošnje je vložiti takoj ali vsaj do 6. novembra t. l. na podpisano. Vsa pojasnila daje županstvo.

Županstvo občine Komen
dne 29. oktobra 1907.

Župan: J. Volčič.

MALI OGLASI.

Pošteno dekle išče službo pri slovenski družini kakor kuharica ali hišna, ali oboje. Naslov: Marija Benegalia ul. San Maurizio 10, I. nad. 1396

Osmico odpre dne 30. t. m. s pristno naravno domačo kapljico belo sladko in črni brzin. Martin Kosača št. 26 v sv. Križu. 1392

Vrtnarja samca, ki se razume tudi na zidarstvo, sprejemem. Plača po dogovoru. Naslov pove Inzeratni oddelek Edinosti. 1400

Na prodaj lepa palma (Fächerpalme). Natančna poizvedba via Fabbri št. 8, I. nad., vrata 6. 1399

1000 botik praznih od šampanjca se odda po nizki ceni. Naslov pove Edinosti. 1395

Majcen Miloš Trst, ulica Leo št. 2, priporoča svojo mizarstvo de- 857

Kmetovalcem se uljudno priporočam za odjemanje mojih za najboljše spoznanih oralov in drugih potrebščin. ŽIVIC i di Trst, ulica Commerciale 2. 1366

Plačilo na tedenske ali mesečne obroke, obleke za moške, blago za ženske obleke, zimске rute, dežniki, slike, zrcala. Madonna 43, I. n. Levi Bicchi. 1384

Sadjerejci! — Sadno drevje sadite v jeseni, ne spomladi. Mnogo tisoč cepljenih jablan, hrsk in češenj po nizki ceni prodaja sadjarsko društvo v Rihembergu. 1367

Bazar**33 e 49**

Trst, ulica San Nicolò št. 29

Danes v četrtek dne 31. t. m.

odpre se na novo

Kavarna Al Progresso

Ulica Acquedotto 10 **TRST** ulica Stadion 7

povečana in razkošno prenovljena.

Podpisani se ob tej priliki toplo zahvaljujejo posebno cenjenim klientom ter slav. občinstvu v obče za obisk tekom popraviljanja, in računajoč tudi na nadaljno naklonjenost, obljublajo, da bodo tudi v bodoče gledali, da ustrezajo vsaki potrebi obiskovalcev

Udani lastniki **Bratje Eppi.**

Pohišstvo solidno in elegantno po zmernih cenah

Rafaele Italia

TRST — Via Malcanton 7

Prvi valjčni mlin Josefa Krausa sinovi

Delniška družba v Osijeku.

Glavno zastopstvo

za Trst, okolico, Istro, Goriško in Dalmacijo

Friderik Schwarz, Trs

ulica Valdirivo št. 3

TELEFON 945

Sobni slikar in lakirar **GIORGIO PRIFTI**, Trst

ulica San Michele št. 5

Slika sobe v vsakojakem umetniškem slogu, izvršuje tapetirska dela s papirjem, prevzema dela novih zgradb. CENE ZMERNE

oo Nova gostilna oo

all' alba

TRST, pri sv. Ani št. 339 blizu kralnice

Toči pristno brsko vino iz Konjskega I. vrste po 41. Za družine po 40. Istrsko I. vrste črno po 40. Za družine po 36. Kuhinja izvrstna. Mrzla jedila. — Točna postrežba.

LASTNIK se priporoča sl. občinstvu in prijateljem.

je prava specialiteta edina v tej stroki. Cene, po katerih ne more prodajati nobena druga prodajalnica krasne novosti kakor čipke, predpasniki, male obleke — pletenine drobnarine in nešteto drugih raznih potrebščin. 12 porcelanastih krožnikov se dobijo po 49 krajcarjev.

Restavracija Findiny

(ALL'ORSO BIANCO)

ulica Cologne št. 9-13.

Velik prostor s plesno dvorano, vrtno, kegljiščem, biljardom Seifert igralno sobo, Separatna sobana za klube in društva. Najpripravljeni lokal za zabavo, društvene zabave, ženitovanske pojedine itd. Vsako nedeljo in četrtek plesna zabava, pri kateri svira orke ter.

— Prostor za 1000 oseb.

F. Pertot urar

Trst, ulica Poste Nuove 9

Žepne ure najboljših tovarn.

Najnovije stenske ure. Izbor ur za birmo darila. Popravlja po zelo nizkih cenah.

Josip Keršovan

Zaloga vipavskega vina belega in črnega dalmatinskega in istrskega lastnega pridelka

TRST

ulica Ugo Foscolo št. 16 (nasproti So. e. Banello)

Prodaja na debelo in drobno ter se priporoča za obilen obisk.

ANTON SKERL

mekanik, kapricežni svedenec.

Trst - Carlo Goldonijev trg 11. - Trst

Zastopnik tovarne koles in motokoles „Pod“

Napeljava in zaloga električnih zvonicov, liht in prodaja gramofonov, zvonov in fonograf. Zaloga priprav za točiti pivo. Lastna mehanična delavnica za popraviljanje šivalnih strojev, koles motokoles itd.

Velika zaloga pripadkov po tovarniških cenah. TELEFON št. 1734.

BOGOMIL PINO

bivši urar v Sežani

ima svojo novo

prodajalnico ur

v TRSTU

ulica Vincenzo Bellini št. 13

nasproti cerkvi sv. Antona novega

Prodaja vsakovrstne ure in popravlja iste po zmernih cenah in z jamstvom.

DRUGERLIJA Josip Zigon ul. Cusani

Filijalka na Proseku št. 140

Izbor drog, barv, čopičev, pekost parfumov, šm. mlie. — Zaloga mineralne vode, roska za parketo, na mizle pripravljene, sirupa tamarindo, malinova itd. itd.

SLIKAR - DEKORATER

Giuseppe de Franceschi

Trst, ul. Ugo Foscolo št. 9

izvršuje vsakojako slikanje sob v različnem modernem skladu

Tapetiranje s papirjem.

DELO DOVRŠENO. CENE ZMERNE.

Odlikovana tovarna glasovirjev

E. Warbinek

Trst, Piazza Carlo Goldoni 12

(vogel Corso - Via Nuova)

Specialiteta pianinov, glasovirjev svetovnih tvrdk Steinway in Jons v New-Yorku, Schweighofer itd.

Elekt. pianini, orkestroni, harmoniji

Izposojeuje. — Menjuje. — Daje na obroke. Popravlja. — Akordira po zmernih cenah.

Patent Eternitov Škrilj Hatschek Asbestov Cementni Škrilj

je najboljši material za pokritje hišnih streh, dvorcev in tovarn. Pošiljajo se povsod lastni delavei, da potrebno delo točno dovršijo. Pripravljeni material za zavarovanje zida proti mokroti. ZALOGE V VSEH GLAVNIH MESTIH.

Vprašajte vzorce in kataloge v

Portlandcementnih tvornic Dovje (Lengenfeld) Trst, Scala Belvedere št. 1, Telefon 1057